

El colomar

(ALDC, VI, 1460. El colomar)

El *colomar* (s. XIII) és el 'lloc on es crien els coloms'; deriva del llat. COLUMBARE, que era un adjectiu (COLUMBARIS), der. de COLUMBUS o COLŪMBA 'colom domèstic, tudó'; *colomer* (s. XIII) prové de COLUMBARIUS, amb la var. *f. colomera* 11. COLUMBARIS convivia en llat. amb PALUMBES i amb llat. vg. PALŪMBA, pròpiament 'colom salvatge', que, paral·lelament a *colomar*, va formar el der. *palomar* (s. XV); *paloma* només coneix alguns supervivents toponímics (*Palomar, Palomer*) així com apel·latius metonímics com *paloma/palometa* 'papallona, papalló' (veg. ALDC, VII, mapa 1530. La *papallona*). La distinció entre 'colom salvatge' i 'colom domèstic' té paral·lels en el sard *kulumbu* i *pīccione* respectivament (DES).

Entre els mots més locals figuren els sintagmàtics *galliner dels*

coloms 96 (*galliner* [s. XVII], der. de *gallina* < GALLĪNA) i *corral pels coloms* 83 (*corral*, potser del llat. vg. *CŪRRĀLE, der. de CURRUS 'carro'), així com els d'origen forà *colombaia* 85, pres de l'it., i *pijonier* 4, 9 (adaptat en *pijoner* 13), pres del fr. *pigeonnier*, der. de *pigeon* (< PIPIONEM 'ocellet'), que va substituir el primitiu *coulomb* a causa de l'ús que es feia de *pigeon* al mercat per designar inicialment el 'colomí' i que afavoria la seva venda.

Les dues àrees de *colomar* i *colomer* tenen una extensió semblant: la d'aquest al nord i sud del cat. peninsular i en mall., que se separa del *colomar* men. i eiv. *Palomar* ocupa una franja fronterera, continuïtat d'àrea lingüística arag.

Són mots normatius *colomar* i *colomer* des del DOrt, 1917.

